

Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi
Journal of Terrorism and Radicalization Studies

Ocak 2024, Cilt: 3, Sayı: 1, ss. 96-121

January 2024, Volume: 3, Issue: 1, pp. 96-121

ISSN 2792-0518 (Basılı/Print)

ISSN 2822-2334 (Çevrimiçi/Online)

Makaleye ait Bilgiler / Article Information

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Başvuru Tarihi / Application Date : 18 Aralık 2023 / 18 December 2023

Makale Kabul Tarihi / Acceptance Date : 23 Ocak 2024 / 23 January 2024

Makalenin Başlığı / Article Title

IRA'nın Yeniden Yükselişinde Brexit'in Rolü ve Güvenikleştirilen Alanlar

The Role of Brexit in The IRA's Re-Rise and Securitized Areas

Yazar(lar) / Writer(s)

Elif Dilan TÜTMEZ

Atıf Bilgisi / Citation:

Tütmez, E.D. (2024). IRA'nın Yeniden Yükselişinde Brexit'in Rolü ve Güvenikleştirilen Alanlar. *Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi*, 3(1), ss. 96-121, DOI: 10.61314/traddergi.1406468

Tütmez, E.D. (2024). The Role of Brexit in The IRA's Re-Rise and Securitized Areas. *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, 3(1), pp. 96-121, DOI: 10.61314/traddergi.1406468

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi Derneği

Research Center for Defense Against Terrorism and Radicalization Association

Adres/Address: Beytepe Mah. Kanuni Sultan Süleyman Bulvarı

5387. Cadde No:15A D:58

06800 Çankaya/Ankara

www.tradergisi.com

e-posta/e-mail: editortrad@teram.org

IRA'NIN YENİDEN YÜKSELİŞİNDE BREXIT'İN ROLÜ VE GÜVENLİKLEŞTİRİLEN ALANLAR

Elif Dilan TÜTMEZ*

ÖZET

Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden (AB), 2016 yılında düzenlediği referandum ile ayrılması (Brexit), Kuzey İrlanda için benzersiz zorluklar yaratmıştır. Şiddetli çatışmalarla dolu sorunlu bir geçmişe sahip olan Kuzey İrlanda, Birleşik Krallık ile AB ilişkilerindeki bu değişimden olumsuz yönde etkilenmiştir. İrlanda adasına yeniden 'sert bir sınırın' çizilmesi, Kuzey İrlanda'da toplumsal, siyasal ve ekonomik alanlarda güvenleştirmeye yol açmıştır. Brexit'le, 1998 Belfast Anlaşması'yla sağlanan barış ortamının bozulması ihtimali doğmuştur. Birleşik Krallık'ın geleceği ve bütünlüğü ise, gündemin ana tartışma konularından birini oluşturmuştur. Bu süreçte Kuzey İrlanda çatışma tarihinin etkili aktörlerinden olan İrlanda Cumhuriyeti Ordusu'ndan (IRA) yeniden söz edilmeye başlanmıştır. 2001-2005 yılları arasında silahsızlanma sürecine giren ayrılıkçı terör örgütünün, 2016 yılı sonrasındaki faaliyetlerinde artış yaşanması toplumda endişe yaratmıştır. Bu çalışmada¹ Brexit'in, IRA'nın 'birleşik bir İrlanda' hedefini gerçekleştirmesinde çıkış yolu oluşturduğu ileri sürülmektedir. Bu ifadenin doğruluğu ise çalışmada, uluslararası ilişkiler disipliniinde yer alan güvenleleştirme teorisi çerçevesinde test edilmektedir. Çalışmanın amacı, Brexit ve güvenleleştirme teorisi doğrultusunda IRA'nın son yıllardaki yükselişindeki arka plana ışık tutmak ve Birleşik Krallık'ın karşılaştığı riskleri değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: *Brexit, Güvenleleştirme, IRA, Birleşik Krallık, AB.*

THE ROLE OF BREXIT IN THE IRA'S RE-RISE AND SECURITIZED AREAS

ABSTRACT

The United Kingdom's departure from the European Union (EU) in 2016, commonly known as Brexit, has presented unique challenges for Northern Ireland. Northern Ireland, which has a troubled history full of violent conflicts, has been negatively affected by this change in UK-EU relations. The reintroduction of a 'hard border' on the island of Ireland has resulted in increased securitisation in the economic, social, and political spheres of Northern Ireland. With Brexit, the possibility of disrupting the peace environment provided by the 1998 Belfast Agreement has arisen and the future or integrity of the United Kingdom has been one of the main topics of discussion on the agenda. In this context, the Irish Republican Army

---

* Doktora Öğrencisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, S.B.E. Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, edilanttmez@outlook.com, ORCID: 0000-0001-7028-3016

Makale Başvuru Tarihi / Application Date: 18 Aralık 2023 / 18 December 2023

Makale Kabul Tarihi / Acceptance Date: 23 Ocak 2024 / 23 January 2024

¹ 1-3 Aralık 2023 tarihleri arasında düzenlenen III. Uluslararası Hitit Güvenlik Çalışmaları Kongresi'nde "IRA'nın Yeni Güvenlik Algısı: Brexit ile Bozulan Barış" adı altında bildirisini sunulmuştur

(IRA), a significant actor in the Northern Ireland conflict, has resurfaced. Despite having engaged in a disarmament process between 2001 and 2005, the IRA's activities have increased since 2016, causing societal concern. This study argues that Brexit has provided an opportunity for the IRA to pursue its goal of a 'united Ireland'. The accuracy of this claim is examined within the framework of securitisation theory in the field of international relations. The objective of this study is to shed light on the factors contributing to the resurgence of the IRA in recent years and to assess the risks faced by the United Kingdom in light of Brexit and securitisation theory.

Keywords: *Brexit, Securitisation, IRA, United Kingdom, EU.*

GİRİŞ

Uzun yıllardır savaş, güvenlik, şiddet, güç ve terör gibi kavramlar, uluslararası ilişkilerdeki çeşitli yaklaşımlara konu olmuş ve uluslararası politika üzerine alternatif perspektiflerin gelişmesine yol açmıştır. 1990 sonrası güvenlik araştırmalarında, geleneksel askeri konuların ötesine geçilmiş ve güvenliğin farklı tanımları ortaya çıkmıştır. İnsanlar arasındaki etnik, kültürel, siyasi, ekonomik ve diğer birçok alandaki anlaşmazlıklar, güvenlik çalışmalarının yönünü etkilemiştir. 1980'ler öncesindeki çalışmalarda devletin bekasıyla ilişkilendirilen güvenlik kavramının, sadece askeri sorunları ilgilendirdiği anlayışından sıyrılmıştır. Disiplin içerisinde gelen eleştiriler doğrultusunda güvenliğin tanımı genişlemiş ve yeni boyutlar kazanmıştır. Örneğin Arnold Wolfers güvenliği, "edinilmiş değerlere yönelik tehditlerin yokluğu" şeklinde tanımlamıştır (Wolfers, 1952, s. 485). Kolodziej ise güvenliğin, aktörlerin birbirlerinden istediklerini almak için tehdit veya güç kullandıkları her durumda ortaya çıktığını belirtmiştir (Kolodziej, 2005). Ancak David Baldwin, Wolfers'ın "edinilmiş değerler" söyleminin güvenliği en doğru şekilde tanımladığını savunmuştur. Keza ulus devletlerin politika gündemlerini yeniden tanımlamaları nedeniyle güvenliğin anlamının değiştiğini ileri sürmüştür. Baldwin'e göre güvenliğe yönelik tehditlerin neler olabileceği bu nedenle artık farklılık göstermektedir (Baldwin, 1997, ss. 7-13). Benzer şekilde Lawrens Krauss ve Joseph Nye da güvenliği "... bir halkın hayatta kalması için gerekli gördüğü temel değerlerin kabul edilebilir seviyelerde tehditle karşılaşmaması" olarak tanımlamıştır (Boemcken & Schetter, 2016, ss.1-2). Bu tür güvenlik tanımlamaları, kavramın altında yatan farklı anlamları ortaya çıkarmaktadır. Buna göre güvenlik, disiplindeki yerleşik anlayıştan farklı olarak, algılanan tehditlere (edinilmiş değerlere) göre değişebilmektedir. Söz konusu durum, terör ve terörizm kavramları için de geçerlidir. Geleneksel anlamda

disiplinde bu kavramlar, devletin güvenliğiyle ilişkilendirilmektedir. Ancak bu kavramlar temelde birbirinden farklı olmalarının yanı sıra, politize edilmiş doğaları nedeniyle günümüzde farklı şekillerde sınıflandırılmaktadırlar. Terör kavramı, Latince'de bir tür korku durumu olarak ifade edilmektedir. Nitekim le Petit Robert sözlüğünde de kavram, bir grubun, toplumdaki direnişini ortadan kaldırmak adına yarattığı ortak korku durumu şeklinde açıklanmaktadır. Türkçede ise kavram, korkutma, cana kıyma, yıpratma gibi kelimelerle tanımlanmaktadır. Dolayısıyla terör, korku ortamı yaratmayı ve buna yönelik eylemleri ifade etmektedir. Terörizm ise, bu eylemlerin organize ve örgütlü olarak sürekli bir şekilde gerçekleştirilmesi anlamına gelmektedir (Ünsal, 2005, s. 30; Akça, 2014, ss. 16-17).

Terörizme yönelik literatürde iki tipoloji bulunmaktadır. Bunlardan ilki yerel (ulusal) ve uluslararası terörizm tanımlarından oluşmaktadır. Diğeri ise, terörizmin motivasyonlarına yönelik yapılan ayrımları içermektedir. Ulusal terörizm, bir ulus-devletin kendi sınırları içerisinde meydana gelen ve herhangi bir yabancı unsurun dâhil olmadığı organize şiddeti tanımlamaktadır. Söz konusu durum devlete karşı veya devlet tarafından yürütülebilmektedir. Uluslararası terörizm ise, birden fazla devletin topraklarında yürütülen veya bu devletlerin vatandaşlarını içeren faaliyetleri ifade etmektedir. Bu nedenle uluslararası terörizm insan hayatını, uluslararası güvenliği, barışı, ekonomiyi ve toplumsal hayatı hedef aldığından uluslararası hukuka aykırı olarak kabul edilmektedir. Keza devletler arasındaki diplomatik ilişkilerin yürütülmesini engellediği gibi, o ülkelerin iç işlerini de zedelemektedir. Diğeryandan terörizme yönelik ikinci tipoloji, baskın motivasyonlara dayanmaktadır. Bu tipolojiye göre, terörist gruplar üç geniş kategoriden birine dâhil olabilmektedirler. Bunlardan ilki, seküler veya sosyo-politik bir ideolojiyi oluşturan, sağcı, solcu ya da başka bir eğilime sahip olan grupların gerçekleştirdikleri eylemlerdir. İkincisi ise, etnik terörizmi tanımlamaktadır. Terim, bir örgütün veya bireylerin, azınlıkta bulunan kimliğine atıfta bulunarak şiddet kullanması veya şiddet tehdidinde bulunarak sivillere ve diğery gruplara zarar vermesi anlamına gelmektedir. Genellikle ulus-altı gruplarca yürütülen etnik terörizmde amaç hem kendine ait bir devlet kurmayı hem de diğery gruplara karşı üstünlük sağlamayı içermektedir. Bu anlamda etnik terör, diğery terör terimlerinden farklıdır. Burada daha çok bir etnik kimliğin yaratılma çabası göze çarpmakta ve terör eylemleri etnik bir hareketliliği teşvik etmektedir. Bu kategoride

sonuncusunu ise dini terörizm oluşturmaktadır. Terim, totaliter mezheplerin ve tarikatların belirledikleri dini kabulleri, geniş çaplı terör faaliyetleriyle uygulamaya çalışmalarıyla gelişmektedir (Stepanova, 2008, ss. 5-10). Çalışmanın konusunu oluşturan İrlanda Cumhuriyeti Ordusu (IRA), etnik-milliyetçi ve ayrılıkçı terörizm içerisine girmektedir.

Walker Connor tarafından ele alınan etnik milliyetçilik, ulus inşası modelinin hatalı bir versiyonu olarak açıklanmıştır. Modern devletlerin veya üstün grupların inşa ettiği kurumlar aracılığıyla çevredeki etnik grupların asimile edilmesi söz konusudur. Connor'a göre bir ulusun inşası, kaçınılmaz olarak o ulusun yok edilmesi anlamına gelmektedir (Connor, 1972). Çünkü büyük egemen ulusları yaratmak veya inşa etmek için, diğer birçok küçük etnik grubun ulus olma isteklerini bastırmak gerekmektedir. Ancak bu süreçte, bastırılan grupların bir araya gelerek, egemen ulusa karşı hareket etmeleri mümkündür. Bu etnik-milliyetçi grupların faaliyetleri ise, köklerine dönme ihtiyacı ve kendi kaderini tayin etme isteğinden gelmektedir. Conner'a göre bu durum, etnik grubun oluşması için gerekli psikolojik bağın kurulmasını sağlamaktadır (Smith, 2002, ss. 54-55). Bu nedenle yürütülen etnik temelli terörizm, egemen grubun varlığına karşı bir tehdit oluşturmaktadır. Ancak burada dikkat çekilen nokta, etnik-milliyetçi terörizmin çıkış noktasının esasen bu grupların algıladıkları güvenlik tehditleriyle ilişkisinin olmasıdır. Kendi kimliğinin yok olmasının önüne geçmek adına bir araya gelerek oluşturulan bu grupların kendi kimliklerini ve birtakım çıkarlarını güvenleştirdikleri söylenebilir. Başka bir ifadeyle güvenleleştirilen konular, bu terör örgütlerinin tekrar bir araya gelmelerinde veya var olmalarında çıkış noktasını oluşturabilmektedir. Nitekim bu çalışmada Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden (AB) ayrılma kararının (Brexit), IRA'nın son yıllardaki yükselişinin ana nedenini oluşturduğu ileri sürülmektedir. Kararın, başta Kuzey İrlanda olmak üzere, Birleşik Krallık, AB ve İrlanda Cumhuriyeti üzerinde önemli sonuçlarının olduğu savunulmaktadır. Özellikle bu sonuçların, Kuzey İrlanda ve IRA tarafından güvenleleştirilen meseleler çerçevesinde ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Bu doğrultuda çalışmada öncelikle, disipline 1980'lerin ortalarında dâhil olan ve 1990 sonrası güvenlik çalışmalarını etkileyen "güvenleleştirme teorisinden" bahsedilecektir. Söz konusu ilk bölüm, çalışmanın teorik çerçevesini oluşturacaktır. İkinci bölümde ise, IRA'dan ve "Sorunlar Dönemi" olarak Kuzey İrlanda'nın çatışma tarihinden söz edilecektir. Üçüncü bölümde ise Brexit kararının ortaya çıkışı ele alınacaktır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde ise Brexit'in yansımaları, güvenlikleştirme teorisiyle bağlantılı bir şekilde açıklanarak, Birleşik Krallık'ın geleceği tartışılacaktır.

1. GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİ

Güvenlik kavramı ve güvenliğin sağlanması sorunu, uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde sıkça tartışılan konulardan birini oluşturmaktadır. Nükleer felaketler, depremler, enflasyon, terör faaliyetleri ve son yıllarda öne çıkan salgın hastalıklarla birlikte güvenlik, hayatımızın merkezine yerleşmiş durumdadır. Bu açıdan güvenlik kaygısının günümüz toplumlarında yüksek olduğunu belirtmek mümkündür. Çünkü güvenlik, bizi ilgilendiren her alanda yer almaya başlamış veya her konu güvenliği ilgilendirir olmuştur. Bu durum sosyal bilimlerdeki güvenlik tartışmalarının eksenini de belirlemiştir. Güvenli bir toplumsal hayatın veya buna yönelik güvenlik modellerinin oluşturulması ihtiyacı ise, tarihin başından beri var olagelmıştır. Güvenlik, hangi rejim olursa olsun, tehlikelerden ve tehditlerden uzak bir toplumsal düzene dair tercihleri belirlemiştir. Bu tercihler, kimi zaman ulusal veya uluslararası, kimi zaman ise bireysel veya toplumsal güvenlik anlayışını geliştirmiştir. Disiplinde geleneksel güvenlik anlayışı, ulusal güvenlik tanımlarıyla şekillenmiştir. Ulusal güvenlik, geleneksel yaklaşımların açıklamaları doğrultusunda devletin güvenliğini esas almıştır. Barry Buzan'a göre kavram, devletlerin ve toplumların var olan tehlikelerden korunma arayışları ve rakip aktörlere karşı bütünlüklerini sağlama çabalarını ifade etmektedir. Buzan, devletlerin güvende olma çabalarını, o devletlerin toprak bütünlüğüne ve bir dizi siyasi ve kültürel değerlerinin korunmasına bağlamıştır (Buzan, 2015, ss. 55-62). Arnold Wolfers ise ulusal güvenliği, ulusa yöneltilen bir saldırının önlenmesi veya buna karşı tedbirlerin alınması olarak açıklamıştır (Wolfers, 1952). Kavram, ABD'nin kendi ulusal güvenlik stratejilerini açıkladığı, (1947) Ulusal Güvenlik Yasası ile politik açıdan da tanımlanmıştır. Söz konusu dönemde kavramdan, ulusal çıkarlar ve tehditler bakımından bahsedilmiştir. Ancak Soğuk Savaş'ın neden olduğu ideolojik bölünme, kavramın ABD özelinden çıkmasına yol açmıştır. Ulusal güvenlik, komünizm tehdidinden korunmak isteyen diğer devletlerin birtakım politika stratejilerini (veya bu anlayışı) belirlemiştir. Öte yandan ulusal güvenlik, 1990'lı yılların gelişmeleriyle birlikte bir değişim yaşamıştır. Yeni ulusal güvenlik ise, Birleşmiş Milletler (BM) olmak üzere pek çok uluslararası kurumu ilgilendirecek şekilde bir anlama kavuşmuştur (Birdişli, 2011, ss.

150-153). Liberal değerlerin korunması, çevresel güvenlik, gıda ve toplumsal cinsiyet güvenliği gibi birçok konu, güvenlik çalışmalarına dahil edilmeye başlanmıştır. Bu nedenle disiplinde “uluslararası güvenlik” çalışmaları alanı doğmuştur. Askeri-politik zeminde tartışılan güvenlik meseleleri, yeni fikirlerin ve gelişmelerin etkisiyle herkesi ilgilendiren bir mesele haline gelmiştir. Bunun temel nedenini ise, güvenliğin disiplindeki pozitivist açıklamalarına yöneltilen itirazlar oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle, küreselleşmenin ve Soğuk Savaş'ın yarattığı dönüşümün etkisiyle disiplindeki yerleşik yaklaşımlar yeni anlamlar kazanmıştır (Buzan & Hansen, 2009, ss. 2-3). Bu dönüşümün örneklerinden birini ise Kopenhag Okulu ve ortaya çıkardığı “güvenlikleştirme teorisi” oluşturmaktadır. 1990'ların ortalarında uluslararası ilişkiler disiplinine giren güvenlikleştirme teorisi hem Kopenhag Okulu'nun temel teorik tartışmalarını hem de güvenlik çalışmalarının yeni bir kolunu oluşturmuştur.

1980'li yılların ortalarında gelişen Kopenhag Okulu, geleneksel güvenlik anlayışını dönüştüren çalışmaların eksenini belirlemesi açısından önemlidir. Kopenhag Okulu içerisindeki teorik tartışmalar, çeşitli referans nesnelere söz edilmesine yol açmış ve güvenlik tanımlamaları havuzunu derinleştirmiştir. Askeri güvenliğin yanı sıra, yeni güvenlik meseleleri disipline dâhil olmuş ve ortaya çıkan tartışmalarla disiplinde giderek önem kazanmıştır. Kopenhag Okulu, güvenliğin verili olmadığını ve tehdidi tanımlayan güçlü aktörler ile bu tanımları kabul eden ilgili kitleler arasındaki sosyal ve söylemsel etkileşimler yoluyla inşa edildiğini savunmaktadır. Bu anlamda Kopenhag Okulu, güvenliğe getirdiği yeni bakış açısıyla, çağdaş bilim insanları için çekici bir çerçeve ve başlangıç noktası sağlamıştır (Stepka, 2022, s. 18). Öte yandan Kopenhag Okulu, geleneksel güvenlik anlayışında yer alan devlet egemen anlayış yerine devleti merkeze alan bir anlayış geliştirmiştir. Üstelik aktör bazında bir değişikliğe giderek devletin yanında toplumu da ele almıştır. Bunların dışında güvenlik anlayışını derinden etkileyen ve temelde Ole Wæver, Barry Buzan, Jaap de Wilde gibi isimlerin çalışmalarıyla şekillenen “güvenlikleştirme” teorisini ortaya koymuştur. Teoride güvenlik, sektörel açıdan değerlendirilmiştir ve her bir güvenlik meselesinin veya sektörün kendine has referans nesnelere olduğu ifade edilmiştir. Bu çerçevede güvenlikleştirme kavramı ilk olarak Ole Wæver'in 1995 yılındaki çalışması olan, *Securitisation and Desecuritization* adlı eserinde formüle edilmiştir. Burada güvenlik, bir söz edimi olarak açıklanırken; güvenlikleştirme ise, bir konunun belirlenmiş bir

referans nesnesine varoluşsal bir tehdit oluşturması sonucunda ortaya çıktığı yönünde tanımlanmıştır. Daha sonra Wæver, 1998 yılı *Security: A New Framework for Analysis* adlı çalışmasında güvenlikleştirmeyi daha detaylı bir şekilde ele almıştır. Wæver, bir meselenin güvenlik meselesi olarak nitelendirilmesi halinde güvenlikleştirmeden söz edilebileceğini belirtmiştir. Güvenlikleştirmenin, söz edimleri ile inşa edildiği ifadesi bu durumla bağlantılıdır. Bu anlamda güvenlik, bilinen (geleneksel) politik meselelerin dışındaki bir konuyu ilgilendirebilmektedir. Dolayısıyla güvenlik meselesi olarak atfedilen konu, güvenlikleştirilmiş bir politik meseleye dönüşebilir. Wæver'in burada kastettiği durum, güvenliğin söz edimleriyle politik bir zemine taşınması ve meşrulaştırılması üzerinedir. Aktör, karşılaştığı tehdidin üstesinden gelmek adına söz edimleri yoluyla bir meseleyi güvenlik meselesi haline getirebilir ve ona karşı olağanüstü tedbirlerin alınmasını sağlayabilir (Eminoğlu & Kalyoncu, 2021, ss. 327-338). Söz konusu yaklaşım Barry Buzan ve diğer teorisyenler tarafından da dile getirilmiştir.

Buzan, Wæver ve de Wilde, söz konusu süreci açıklamak için sektörlerden ve onlara özgü referans nesnelere yararlanmışlardır. Bu sektörler askeri sektörün yanı sıra siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel sektörleri de içermektedir. Güvenlikleştirme teorisinin kendinden önceki güvenlik anlayışlarından bir diğer farkını ise bu sektör-referans nesnesi ilişkisi oluşturmaktadır. Onlara göre, askeri sektörün referans nesnesi genellikle devletle ifade edilmektedir. Devletin bekasına yönelik düzenlenen herhangi bir darbe veya algılanan tehdit bu sektör içerisinde değerlendirilmiştir. Ekonomik sektörde ise, tehdidin tespiti birçok faktörle açıklanmıştır. Bunun nedeni ekonomik sektörün çeşitli olmasıdır. Örneğin kapitalist düzende firmaların hepsi hayatta kalmak adına güvenlikleştirme yoluna gitmek zorundadırlar. Diğer yandan, komünist rejimde bu firmalar, kanun değişikliğiyle tehdit edilmektedirler. Siyasi sektörde ise algılanan tehditler, genellikle devletin egemenliğiyle veya meşruiyetiyle ilgili tanımlanmaktadır. Devletlerin entegrasyon (örneğin Avrupa Birliği) yoluyla kendi haklarından vazgeçmeleri bir tehdit olarak ifade edilmektedir. Toplumsal sektörde ise referans nesnesi, kolektif kimlikler üzerinedir. Milletler ve dinler gibi devletlerden ayrı var olan bu tür yapılar, iç ve dış gelişmelere tepki gösterebilmektedirler. Dolayısıyla o toplumda var olan kimliklerin değiştirilmesine yönelik uygulanan herhangi bir baskı yöntemi bu çerçevede değerlendirilmektedir (Buzan, vd. 1998, ss. 21-23). Buzan ve Wæver'in tanımlamaları gösteriyor ki güvenlikleştirme ve güvenlik algısı

geleneksel askeri veya devletin güvenliğini esas alan tanımlamalarından farklıdır. Güvenlikleştirme, tehdit edilen aktörlerin yönlendirdiği ve kamuoyunun dâhil olduğu bir süreci oluşturmaktadır. Algılanan tehdidin söz edimleri çerçevesinde toplum içerisinde aciliyet kazandırılması ile güvenlikleştirme gerçekleşmektedir. Başka bir ifadeyle bir konunun gerçek bir güvenlik meselesi olmasından ziyade, hangi amaçlarla, nasıl ortaya çıktığının ve hedef kitlesinin kimler olduğunun belirlenmesi önemlidir (Baysal ve Lüleci, 2015, s. 77). Bu doğrultuda güvenleştirmeden söz edilebilir. Çalışmanın girişinde de belirtildiği üzere Brexit, Birleşik Krallık, Kuzey İrlanda ve AB için önemli sonuçlar doğuran bir güvenlik meselesini ifade etmektedir. Çalışmada, İngiliz Hükümeti'nin tercihleri sonucunda alınan Brexit kararı, Kuzey İrlanda sorununun tekrar gün yüzüne çıkmasında bir etken olarak görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, daha çok Birleşik Krallık ve AB merkezli çalışmalarla açıklanan Brexit'i bir güvenlik meselesi ve güvenleleştirme sürecinin ise başlangıç noktası varsaymaktadır. Yukarıda da açıklandığı üzere bir meselenin tanımlanırken güvenlik olarak nitelendirilmesi halinde güvenlik meselesi haline gelmesi söz konusudur. Çalışmada Brexit'i bir güvenlik meselesi olarak tanımlayan veya bu tehdidi algılayan aktör ise IRA'dır. Bu doğrultuda son yıllarda IRA'nın neden tekrar yükselişe geçtiği ve ülkede artan şiddet eylemleri güvenleleştirme teorisiyle bağlantılı olarak açıklanacaktır.

2. IRA: SORUNLAR DÖNEMİ

İrlanda adası, Büyük Britanya'nın bir parçasını oluşturmaktadır. Ada, Birleşik Krallık tarafından yaklaşık sekiz yüz yıl boyunca yönetilmiştir. Bu süre zarfında ise İrlandalılar, İngiliz yönetimine karşı farklı derecelerde direniş göstermişlerdir. Söz konusu direniş ya şiddet yoluyla ya da politikacıların, sorunları İrlanda Parlamentosu'nda ele almalarıyla ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi, 1798'de Wolfe Tone ve Birleşik İrlandalılar Derneği önderliğinde İngiliz yönetimine karşı başlatılan büyük isyandır (1798 İsyanı). Ancak isyan, İngiliz Hükümeti tarafından bastırılmış ve Dublin'deki İrlanda Parlamentosu kapatılmıştır. Daha sonra İrlanda, 1801'de Birleşik Krallık'ın resmi bir parçası haline gelmiştir (The National Archives). İrlanda'da İngiliz hakimiyetine karşı başlatılan şiddetin tarihi bu açıdan oldukça eski olmasına rağmen, bu sorunların veya şiddetin şekillenmesinde, 19. yüzyılın son yılları ve 20. yüzyılın ilk on yılının etkili olduğunu belirtmek mümkündür. Bu dönemde Avrupa'nın birçok ülkesinde siyaset için biçimlendirici olan demokratikleşme, çağdaş toplumların temel

kaygılarını ve bölünmelerini yansıtan partilerin veya siyasi hareketlerin doğmasına yol açmıştır. Bu kapsamda İrlanda'da da söz konusu ayrım Katolikler ve Protestanlar arasında gerçekleşmiştir. İrlanda nüfusunun çoğunluğunu oluşturan Katolik topluluğuna dayanan milliyetçiler, bağımsızlık arayışı içerisine girerken, diğer yandan İrlanda'nın kuzeydoğusunda yoğunlaşan, ancak aynı zamanda ülkenin başka yerlerinde de bulunan azınlık Protestan topluluğuna dayanan sendikacılar da Birleşik Krallık ile tam birliği sürdürmeyi istemişlerdir. Bu ayrılıkçı fikirler, İrlanda'da milliyetçi ve sendikacı partilerin ortaya çıkmasının yanı sıra, İrlandalı Gönüllüler (The Irish Volunteers) ve Ulster Gönüllü Gücü (UVF) şeklinde silahlı örgütlerin oluşmasına da yol açmıştır. 1919'da İrlanda Cumhuriyeti Ordusu (IRA) olan İrlandalı Gönüllüler, esasen 1913'te militan milliyetçi bir örgüt olarak kurulmuştur. Özellikle 1916'daki Dublin ayaklanması sırasındaki siyasi gelişmeler, örgüte yönelik desteğin artmasına neden olmuştur (Walker, 2012, ss. 5-6).

Paskalya Ayaklanması olarak da bilinen ve Dublin merkezinin ele geçirilmesini içeren süreç, İrlanda Yurttaş Ordusu ve İrlanda Gönüllüleri tarafından başlatılmıştır. İngiliz yönetiminin merkezi binalarına gerçekleştirilen saldırılar sonucunda bölgenin kontrolü ele geçirilmiş ve bağımsız İrlanda Cumhuriyeti ilan edilmiştir. Fakat İngiliz birliklerinin bölgeye sevk edilmesinin ardından, çatışmalar son bulmuştur. Her ne kadar milliyetçi-militan gruplar çatışmaları kaybetse de bu olay, yüzyıllar süren direniş tarihinin mirası olarak görülmüştür. Nitekim Katolik-milliyetçi topluluğun temsilcisi olan Sinn Fein, 1918'de düzenlenen İrlanda Genel Seçimlerinde, ezici çoğunluğu elde etmiş ve Birleşik Krallık'tan bağımsız olarak kendi parlamentolarını (Dáil Éireann) kurmuşlardır (Hadhmaill, 2019, s.2). İrlanda Cumhuriyeti'nin kuruluşunu, yayınladıkları bildiriyle de onaylarken, aynı zamanda İngilizlerin ülkeyi boşaltmalarını da talep etmişlerdir. Bu süreç, İngiliz-İrlanda Savaşı'nın gidişatını da belirlemiştir. İrlanda Gönüllüleri olarak bahsi geçen militan örgüt, 1919'da IRA adını almış ve yıl boyunca izole edilmiş İrlanda Kraliyet Polis Teşkilatına (RIC) yönelik saldırılar düzenlemiştir. 1890'lardan 1916'ya kadar RIC, sivil polis gücü olarak faaliyet göstermiş ve nadiren ateşli silah taşımıştır. Fakat Paskalya Ayaklanmasının ardından polisin rolü değişmiş ve tabanca taşımaları emredilmiştir ve hatta 1919'da siyasi durumun kötüleşmesiyle RIC, gerektiğinde ateş açma izni almıştır. İstihbarat sağlamasıyla da İngiliz Hükümeti tarafından önemsenen yapı, IRA'nın bu yıllarda merkezi hedefi

haline gelmiştir. Michael Collins liderliğindeki IRA, İngiliz Hükümeti'ni müzakereye zorlamak adına pusu, baskın, suikast ve sabotaj dâhil gerilla taktikleri kullanmıştır. İrlanda Bağımsızlık Savaşı olarak da atfedilen sürecin (İngiliz-İrlanda Savaşı 1919-1921) ardından ise, taraflar arasında anlaşma sağlanmıştır (Durney, 2004, ss. 18-20). Bu sırada I. Dünya Savaşı'nın yaşanması da anlaşma aşamasına geçilmesinde etkili olmuştur. 1921'deki barış girişimlerinin ardından güneyde Özgür (veya Serbest) İrlanda Devleti kurulmuş ve 29 Aralık 1937'de ise alınan kararla İrlanda ismi resmi olarak kabul edilmiştir. Daha sonra Nisan 1949'da adanın güneyinde İrlanda Cumhuriyeti ilan edilmiş ve Birleşik Krallık'ın buradaki yetkileri feshedilmiştir. Fakat Kuzey bölgenin Protestan çoğunluğa sahip olması nedeniyle Birleşik Krallık'ta kalmasına karar verilmiştir. IRA, bu ateşkesi geçersiz saymış ve yönünü Kuzey İrlanda'ya çevirmiştir. Özgür İrlanda Devleti ile Kuzey İrlanda arasında bu sınırın çizilmesi, milliyetçi ve sendikacı grupların anayasal statülerine dair tartışmaların devam etmesine yol açmıştır. Keza Kuzey İrlanda adı konusunda da kavramsal bir karmaşa yaşanmıştır. Birçok milliyetçi kesim bu bölünmeyi tanımamak adına Kuzey İrlanda ismini kullanmayı reddetmiştir. Bu nedenle yeni oluşan sınırlarla "altı ülke", "Kuzey" ve "Kuzey İrlanda" gibi isimlerle tanımlanmıştır. (Borsuk, 2016, s.43).

Kuzey İrlanda, İrlanda Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından iki kutuplu çatışma ortamını sürdürmüştür. Nüfusun %60'ını oluşturan Protestanlar, Birleşik Krallık'la olan birlikteliği; %40'ını oluşturan Katolikler ise, İrlanda Cumhuriyeti ile birleşmeyi savunmuştur. Protestan-sendikacı ve Katolik-milliyetçi kesimler arasındaki çatışmalar ise IRA'nın 1949'dan sonraki faaliyetlerinin yönünü belirlemiştir. 1950-1960 yılları arasında ara sıra olaylar meydana gelse de IRA, istediği başarıyı elde edememiştir. Ancak 1960'ların sonlarında, Kuzey İrlanda'daki Katoliklerin baskın Protestan hükümeti ve nüfusu tarafından oy verme, barınma ve istihdam konularında ayrımcılığa maruz kalmalarıyla dramatik bir şekilde durum değişmiştir. Bu süreçte sivil haklar kampanyasının başlatılması taraflar arasındaki gerginliği gün yüzüne çıkarmıştır. Aşırılık yanlılarının göstericilere uyguladığı şiddet (çoğunlukla Protestan polis güçleri) her iki taraf açısından saldırıların artmasına yol açmıştır. The Troubles (Sorunlar Dönemi) olarak adlandırılan bu dönemde Birleşik Krallık, polislik görevlerini Protestanlara vermiş ve uygulanan şiddete müdahale etmemiştir. IRA'nın birimleri, bölgede kuşatma altındaki Katolikleri savunmak adına

örgütlenerek, harekete geçmiştir. 1960-1969 yılları arası IRA'nın eski gücünü kazanmasında etkili olmuştur. 1969 yılında gerçekleşen “Orange Yürüyüşü” sırasında çıkan çatışmaların ardından Katolikler üzerindeki baskı artmış; Kuzey İrlanda'da temsil sorunu yaşamaya başlamış ve ekonomik sorunların varlığı ise onların daha çok radikalleşmelerine yol açmıştır. Artan şiddet olayları sonrasında IRA içerisinde bir bölünme gerçekleşmiştir. Dublin'de düzenlenen konferansta IRA; Official IRA (OIRA) ve Provisional IRA (PIRA) olarak ikiye ayrılmıştır. PIRA, milliyetçi-militarist bir yol izlerken; OIRA, Marksist bir yol sürdüreceğini açıklamıştır. Her iki örgüt de birleşik bir İrlanda Cumhuriyeti hedefine bağlılıklarını kabul ederken; OIRA, 1972'de tek taraflı olarak ateşkes ilan etmiştir. PIRA ise, 1970'lerden itibaren “uzun savaş” adını verdikleri harekâtlara başlamıştır. Bu süreçte bombalamalar, suikastlar ve çeşitli eylemler gerçekleştirmiştir. Günümüzde IRA olarak bahsedilen örgüt esasen PIRA'dır (bu nedenle çalışmanın devamında IRA ismi kullanılacaktır). 1973'ten itibaren ise IRA, saldırılarını Kuzey İrlanda'dan Birleşik Krallık'a taşımış ve 30 Ocak 1972'de meydana gelen Kanlı Pazar olayı, IRA'nın etki alanını genişletmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu tarihte Katoliklerin düzenlediği eylem sırasında, kalabalığın üzerine ateş açılması sonucunda birçok sivil hayatını kaybetmiştir ve Katoliklerin örgüte sempatisi güçlenmiştir (Cowell-Meyers & Arthur, 2023; Metkin & Çemrek, 2013). Öte yandan 1981'de IRA üyelerinin hapishanelerde yürüttükleri açlık grevleri dünyanın ilgisini çekmiş ve Birleşik Krallık'ın imajına zarar vermiştir. Yaşanan bu gelişmeler ve Birleşik Krallık'ta iktidarın değişmesi, barışa giden sürecin zeminini oluşturmuştur. IRA'nın siyasi kolu olarak bilinen Sinn Fein, barış diyaloglarının önemli bir tarafı olmuştur. Sinn Fein, Protestan partiler, İrlanda Cumhuriyeti ve yeni İngiliz Hükümeti arasındaki iş birliği sonucunda Hayırlı Cuma (Belfast) Anlaşması (10 Nisan 1998) imzalanmıştır. Bu anlaşma ile kapatılan Kuzey İrlanda Parlamentosu'nun açılmasına, tutukluların serbest bırakılmasına ve İrlanda Cumhuriyeti'nin bölgede hak iddia etmemesine karar verilmiştir. IRA, 2001-2005 yılları arasında silahsızlanma sürecine girmiştir (Metkin & Çemrek, 2013, ss. 278-293). 2005'ten 2016'ya kadar ise bu sorunlar masanın altına süpürülmüştür. Ancak 2016'da Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılma kararı (Brexit), çatışma dönemine geri dönüleceğine yönelik endişeleri doğurmuştur.

3. BREXIT KARARI VE REFERANDUM

Brexit, Birleşik Krallık'ın AB'den geri çekilmesi (İngiliz çekilmesi) anlamına gelmektedir. Kavram, "Britain" ile "exit" kelimelerinin birleşimini ifade etmektedir. Kavramın ortaya çıkışı ise, Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılmaya yönelik referandum kararı almasıyla bağlantılıdır. Referandum, 23 Haziran 2016'da düzenlenmiş; ancak süreç, 31 Aralık 2020 tarihinde tamamlanmıştır (La Moncloa, 2021). Her ne kadar Brexit yeni bir süreç olarak görülse de kararın alınmasında belli bir aşama kaydedilmesi gerekmiştir. Bu açıdan Brexit'e giden sürecin arka planı, Birleşik Krallık'ın 1973 yılındaki AB üyeliğine kadar gitmektedir. Bir başka ifadeyle Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılma fikri, her zaman politik gündemin bir köşesinde yer almıştır. Henüz 1975'te İşçi Partisi ayrılmaya yönelik bir referandumun düzenlenmesini istemiştir. Nitekim referandum onanmış ve halkın önemli bir kısmı (%67) AB'de kalma yönünde oy kullanmıştır. 1984'te ise Margaret Thatcher, Birleşik Krallık'ın AB ekonomisine sağladığı katkıyı (bütçe ödemelerini) geri talep etmiştir. Bu durum, üyeliğe dair kuşku ve memnuniyetsizliğin devam ettiğini göstermektedir. Söz konusu sorun, bu dönemde politik zeminde ele alınsa da ekonomik nedenlerle ortaya çıkmıştır. AB'nin Avro ve Schengen bölgesi kararına karşı, İngiliz Hükümeti, bu bölgelerde yer almama kararı almıştır. 2008'de yaşanan finansal kriz ise Birleşik Krallık içerisindeki tepkilerin artmasına yol açmıştır. Ülke genelinde alınan önlemlerin yanı sıra, AB'nin aldığı bütçe kararları İngiliz Hükümeti'ni rahatsız etmiştir (Balkır, 2021, s.213). Bu dönemde koalisyon hükümeti kurulmasına rağmen, Muhafazakâr Parti lideri David Cameron, AB üyeliğinden ayrılmayı politik söyleminin bir parçası haline getirmiştir. Söylemleriyle hem Muhafazakâr Parti'nin hem de toplumun AB üyeliğine karşı olumsuz tutum sergilemelerine neden olmuştur. Cameron, 23 Ocak 2013'te düzenlenen konferansta AB ile Birleşik Krallık'ın geleceğine ilişkin bir konuşma yapmıştır. Konuşmasında İngiliz kamuoyuna, genel seçimi kazanması halinde Brexit konusunda referandum yapacağına dair söz vermiştir. Nitekim 2015 yılında düzenlenen genel seçimlerde Muhafazakâr Parti büyük bir zafer kazanmıştır ve Cameron verdiği sözü 23 Haziran 2016'da gerçekleştirmiştir. Sonuçlara göre, %51.9 AB'den çıkma; %48.1 ise kalma yönünde oy kullanmıştır. Bu dönemde yaklaşık bir milyon nüfusuyla Kuzey İrlanda %55.8; İskoçya %62; Londra, %59.9 oyla AB'de kalma yönünde oy vermiştir (Tonge, 2017, s.2; BBC, 2021).

Referandum sonucu, Birleşik Krallık genelinde bir şok etkisi yaratmıştır (Sundby 2016). Ancak Brexit'e giden yolun, İngiliz Hükümeti'nin veya zamanın liderlerinin (Cameron, May vs.) söylemleri doğrultusunda toplumda inşa edildiği söylenebilir. Temelde İngiltere'nin savunduğu "istisnacılık", bu sürecin gerçekleşmesinde önderlik etmiştir. İngiltere kendisini AB'nin bir parçası olarak değil; AB'den bağımsız egemen bir ülke olarak görmekteydi. AB'ye katılım her ne kadar ekonomik anlamda önemli faydalar sağlasa da (özellikle İskoçya ve Kuzey İrlanda'ya) İngiliz Hükümeti için bu ayrılığın birçok sebebi bulunmaktaydı. Yukarıda da bahsedildiği üzere ekonomik sebepler bunların başında gelse de göç, mülteciler, entegrasyon gibi meseleler de bu gündemin bir parçasıydı. Örneğin AB içindeki işgücü hareketliliği politikası, çok sayıda AB vatandaşının istihdam için Birleşik Krallık'a gitmesine yol açmıştır. Hükümetin bu AB vatandaşlarına sosyal refah sağlaması gerekmektedir. Dolayısıyla bu durum, Birleşik Krallık'ın mali yükünü artırmıştır. Bir başka konu ise Avrupalı kimliğinin olumsuz etkisi üzerinedir. Birleşik Krallık'ın bir ada ülkesi olarak özel coğrafi yapısı, Avrupa kıtasından farklı olduklarına dair bir anlayışı doğurmuştur. Keza Muhafazakâr Parti'nin siyaset anlayışı da bu yöndedir (Jia, 2021, ss. 40-41). Cameron, AB üyesi olarak kalmanın birçok soruna yol açtığını savunmuştur (Rankin 2016). Bunlar bahsi geçen AB bölgesinden gelen göçmenler, avro bölgesinin parasal kararları ve entegrasyon sürecine katılma konusudur. Cameron, Birleşik Krallık'ın çıkarlarını ön planda tutacak kararların, AB üyeliğinde dahi alınabilmesi gerektiğini belirtmiştir (Semchuk & Petryk, 2019, s.52). Kendisinden sonra ise yine Muhafazakâr Parti üyesi olan Theresa May, Brexit sürecini devralmıştır. Ancak Parlamento'da çoğunluk sağlamadığı için süreci tamamlayamamıştır. Daha sonra iktidara gelen Boris Johnson, Brexit'i gerçekleştirmiştir. Birleşik Krallık kesin olarak 31 Aralık 2020'de AB'den ayrılmıştır (Government of UK, 2022). Bu anlamda politik söylemler yoluyla, Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılmasının ülkeye fayda sağlayacağı anlayışı toplumda inşa edilmiştir. 2010 yılından 2020 yılına kadar geçen bu süre zarfında, ekonomi, göç ve entegrasyon gibi konular birer güvenlik meselesi haline getirilmiştir. Fakat söylemlere yansıyan ve birer sorun olarak atfedilen bu konular gerçekten AB üyesi olmakla mı ilgilidir? Avrupa entegrasyon sürecine bakıldığında aslında durumun pek de ilgili olmadığı görülmektedir. 1960'larda ticaretin serbestleştirilmesin ardından AB genişlemesi ilk olarak 1973'te (Birleşik Krallık, İrlanda, Danimarka) gerçekleşmiştir. 1980'lerde ise AB üyeliğinde artış yaşanmış ve bunu Tek

Pazar politikası izlemiştir. Bu durum ülkeler açısından ekonomik büyümeye neden olmuş ve kişi başına düşen gelir sayısında ABD yakalanmıştır (1995). Örneğin Birleşik Krallık'ın AB üyeliğindeki ilk on yılında kişi başına düşen gelir, olması gerekenden fazladır. Keza bu tarihlerden itibaren Birleşik Krallık G7 ülkeleri içerisinde ekonomisi en hızlı büyüyen ülkeler arasına girmiştir (Campos & vd., 2014, s.6; Balkır, 2021, s.215). Dolayısıyla ekonomisindeki düşüşleri sadece AB üyeliğiyle ilintili bulmak doğru değildir. Bu açıdan ekonominin AB üyeliği ile zarar gördüğü anlayışı toplumda meşrulaştırılmış ve çözülmesi gereken bir konu olarak aciliyet kazandırılmıştır. Ancak AB üyeliği konusunda “kalma” oyu verenlerin önemli bir çoğunluğu (%48.1) oluşturduğu da unutulmamalıdır. Ekonomik bazlı yapılan çalışmalar da Brexit'in Birleşik Krallık'ın büyümesini artırdığına dair kesin sonuçların olmadığını göstermektedir (Atkinson, 2022). Aksine Brexit, Birleşik Krallık ekonomisinin rekabet gücünü azaltmış; Londra, Avrupa'nın en önemli finans şehri olma imajını yitirmeye başlamış ve birçok firma, yatırımlarını ülkeden çekme kararı almıştır. Birleşik Krallık günümüzde halâ bu sorunla baş etmeye çalışmaktadır (Ziady, 2023). Bu açıdan İngiliz Hükümeti'nin güvenlikleştirdiği meseleler sonucunda doğan Brexit, toplumdaki beklentiyi karşılayamamıştır. AB'de kalma oyu veren İskoçya, Brexit kararını kabul etmemiş ve bağımsızlık için referandum düzenleyeceğini ilan etmiştir. Söz konusu süreç İngiliz Hükümeti tarafından onanmamıştır; ancak, çatışma tarihi olan Kuzey İrlanda için birtakım endişeleri gün yüzüne çıkarmıştır. Silahsızlanma sürecine girdiği bilinen IRA'nın faaliyetleri ise bu dönemden itibaren aktif bir hâl almıştır (Halpin 2019).

4. IRA'NIN YÛKSELİŞİ VE BİRLEŞİK KRALLIK'IN GELECEĞİ

1998 Belfast Anlaşması'nın ardından Kuzey İrlanda'daki düzen, Katolik-milliyetçi ve Protestan-sendikacı topluluklar arasında yeniden inşa edilmiştir. IRA'nın siyasi kolu olarak bilinen Sinn Fein ile UVF gibi örgütlerin uzantısı sayılan Demokratik Birlikçi Parti (DUP) arasında ise yönetim paylaştırılmıştır. Tarafların uzlaşısı dolayısıyla siyasi şiddet dinmiş ve ülkedeki gerilim azaltılmıştır. Sinn Fein, DUP ve İngiliz Hükümeti haricinde, AB ve İrlanda Cumhuriyeti de barış sürecinde yer almışlardır (Murphy, 2018, ss. 13-15). Belfast Anlaşması'nın düzenlenmesinde ise, AB ortak üyeliği etkili olmuştur. İrlanda Cumhuriyeti ve Birleşik Krallık 1973 yılında AB'ye üye olmuşlardır. Ancak iş birliği yönündeki gelişmeler, 1985 İngiliz-İrlanda Antlaşması ve Avrupa Tek Pazarı'na geçilmesiyle

başlamıştır. Bu sayede taraflar arasında iş birliği artmış, ekonomi gelişmiş ve bu durum ikili ilişkilere de yansımıştır. Kuzey İrlanda temelinde ise, AB'nin önemli yardımları olmuştur. 1994-2020 yılları arasında AB toplamda 13 milyar avro mali katkıda bulunmuştur ve ülkedeki tarım sektörünün gelişmesini sağlamıştır (McDonnell, 2020). Nitekim Birleşik Krallık'ın AB üyeliği sırasında İrlanda Cumhuriyeti ile olan sınırlar kademeli olarak silinmiş ve kontrol noktaları ortadan kaldırılmıştır. Bu durum İrlanda adasının Güney'i ile Kuzey'i arasındaki ekonomik, toplumsal ve kültürel alandaki iş birliğini etkilemiştir. Bir diğer ifadeyle sınırların fiziksel olarak yokluğu, birleşik bir İrlanda hayalini toplumda gerçek kılmıştır. Kuzey İrlanda'dan İrlanda Cumhuriyeti'ne eğitim, iş, sağlık vb. sebeplerle giden insanların sayısı artmıştır. Brexit referandumunun ardından yapılan görüşmede dönemin İrlanda Dışişleri Bakanı Charles Flanagan, her gün 30 binden fazla insanın bu sınırdan geçtiğini belirtmiştir (BBC, 2017). Bu durum AB üyeliği sırasında Kuzey ve Güney arasındaki ticaret alanlarının genişlediğini ve adanın her iki tarafındaki etkileşimin ise arttığını göstermiştir. Ortaya çıkan bu sosyo-ekonomik alan, tarihsel sorunların zamanla geri plana itilmesine katkıda bulunmuştur. Keza AB üyeliği doğrultusunda çeşitli kalkınma programlarının uygulanması ve sınırların yokluğu toplumda ılımlı bir hava yaratmıştır (Considered-Charon, 2021, s.2).

Öte yandan 1998 Belfast Anlaşması, İrlanda adasında yaşayan insanların etkileşiminin sürmesi konusunda birtakım özgürlükler sağlamıştır. Bunların toplamda üç boyutu ilgilendirdiği söylenebilir. Üst paragrafta da açıklandığı gibi bunlardan ilki, milliyetçiler ve sendikacılar arasındaki güç paylaşımına dayalı bir Kuzey İrlanda Hükümeti'nin kurulmasıdır. İkincisi, İrlanda ve Kuzey İrlanda arasında daha fazla iş birliği için mekanizmaların kurulması ve üçüncüsü, İrlanda ile Birleşik Krallık'ın çeşitli bölgeleri arasındaki ilişkileri kolaylaştıran mekanizmaların geliştirilmesidir (Doğu-Batı boyutu). Söz konusu üç boyut, barış sürecinin temellerini oluşturmaktadır. Anlaşma, Kuzey İrlanda halkına İrlanda ve Birleşik Krallık vatandaşlığına veya her ikisine sahip olma seçeneği sunmuştur. Nitekim halkın çoğunluğu hem İrlanda hem de Birleşik Krallık pasaportuna sahiptir. Bu durum Kuzey-Güney ile Doğu-Batı arasındaki ayrımcılık anlayışının giderilmesi yönündeki çabanın göstergesidir. Keza seyahat alanlarının AB hukukuna göre düzenlenmesi de bunun bir parçasıdır. Kuzey İrlanda vatandaşları seyahat düzenlemeleriyle İrlanda'ya gitme, orada ikamet etme, çalışma ve eğitim alma hakkına erişmişlerdir. Her ne kadar AB üyeliği,

Belfast Anlaşması'ndan önce gerçekleşse de belgenin eşitlik haklarının düzenlenmesinde temel sağlamıştır. Örneğin, İrlanda ve Kuzey İrlanda'da çalışma sürelerine ilişkin kararlar, AB'nin istihdam alanındaki yasal düzenlemeleriyle benzerlik taşımaktadır. Diğer yandan AB hukukunun üstünlüğü ilkesi hem İrlanda'daki hem de Birleşik Krallık'taki yerel mahkemelerin birincil mevzuatı veya ortak hukuk kurallarının uygulanması anlamına gelmektedir. AB üyeliği ile Belfast Anlaşması arasındaki uyum, adanın Kuzey'i ve Güney'inin denetlenmesine ve kuralların ortak uygulanmasına imkân sağlamıştır. Bütün bu olumlu gelişmeler düşünüldüğünde Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılması, Belfast Anlaşması ve AB kapsamında sunulan çeşitli hakların geleceğini etkilemiştir. Eşitlik hakkı, AB hukukun sağladığı çalışma ve istihdam hakkı, yargı yoluna başvurma hakkı gibi pek çok düzenleme bu ayrılık neticesinde ortadan kalkmıştır. Bu hakların kaybı başta Kuzey İrlanda olmak üzere, Birleşik Krallık genelini olumsuz yönde etkilemiştir (McCrudden, 2017, ss.1-7). Nitekim Kuzey İrlanda'nın çatışma tarihi düşünüldüğünde, söz konusu hakların sağlanamaması Birleşik Krallık'ta ciddi sonuçlar doğurmuştur. Çalışmanın da esas iddiasını bu ifade oluşturmaktadır. Bu noktada Brexit'in Kuzey İrlanda halkının AB üyeliği sırasında elde ettiği bazı hakları kaybetmesine yol açtığı ileri sürülebilir. Keza 1998 yılında kurulan hassas dengenin bozulması ihtimalinin de bu süreçte gün yüzünde çıktığı ifade edilebilir. O halde Brexit kararı ve ardından düzenlenen referandum, Kuzey İrlanda için birer güvenlik meselesine dönüşmüş ve IRA'nın yükselişinde ise itici gücü oluşturmuştur.

Belfast Anlaşması'nın AB'nin düzenlemeleriyle benzer şekilde oluşturulduğu yukarıda belirtilmiştir. Fakat İngiliz Hükümeti'nin bu hakların korunması adına ayrıca bir anayasal çerçeve oluşturmada başarısı tartışmalıdır. Bu durum, AB'den türetilmiş yaklaşımların veya normların tek başına var olabileceği fikrini zayıflatmıştır. Söz konusu durum, Belfast Anlaşması'nı oluşturan haklarla ilgili değildir; bu belgeyi destekleyen ve her iki bölgeyi (Kuzey-Güney) birleştiren bir üst yapının bulunmayışıdır. Örneğin Belfast Anlaşması'na göre, Kuzey İrlanda Meclisi tek başına yasama yapma ve Kuzey İrlanda Bakanlıkları ise, AB yasalarını ihlal edecek şekilde hareket etme yetkilerine sahip değildir. Üyelik döneminde, Birleşik Krallık'ın yanı sıra AB hukukunun hem maddi hükümlerine ve temel haklar hukukuna uyma zorunluluğu bulunmaktaydı. Ancak bu zorunluluk Brexit'in gerçekleşmesiyle ortadan kalkmıştır (McCrudden, 2017, s.6). Belfast'la

gücün paylaştırıldığı Kuzey İrlanda'da Brexit'in ardından Stormont Meclisi de askıya alınmıştır. Bu gelişmeler, milliyetçi ve sendikacı partiler arasındaki siyasi gerilimi artırmıştır. Meclis'in kapalı olduğu 2017-2020 yılları arasında demokrasi geri planda kalmış ve halk kendisini ifade edememiştir. Protestan ve Katolik kesimler arasındaki ilişkiler ise kırılma yaşamıştır (Considered-Charon, 2021, s.3). Bu dönemde Kuzey İrlanda Protokolü'nün imzalanması ve daha sonra İngiliz Hükümeti'nin tek taraflı olarak İç Piyasalar Yasa Tasarısını² kabul etmesi de var olan sınır ve kimlik sorunlarını derinleştirmiştir. Protokol, Brexit sırasında kabul edilen bir ticaret düzenlemesidir. Esasen Belfast Anlaşması'nın sağladığı hakları korumayı taahhüt etse de bir gümrük anlaşmasını oluşturmaktadır. İrlanda Cumhuriyeti'nin AB üyesi olması dolayısıyla, Birleşik Krallık'ın AB sert gıda ve gümrük kurallarına uyması zorunlu hale gelmiştir. Kuzey İrlanda'nın AB yönetmeliklerine ve standartlarına uygun bir şekilde hareket etmesi konusunda anlaşılmıştır. Çünkü AB'ye giren malların, Kuzey İrlanda haricinde üçüncü bir ülkeden veya bölgeden taşındığı ihtimali doğmuştur. Bu yüzden malların taşınması konusunda "riskli" veya "riskli değil" şeklinde bir ayrıma gidilmiştir. Eğer mallar Kuzey İrlanda'da ticari işleme sahipse "riskli değil" olarak tanımlanmıştır. Ancak Birleşik Krallık'ın diğer bölgeleri "risk" içerisinde değerlendirilmiştir (Sargeant & vd., 2020, s.14-15). Kuzey İrlanda konusunda varılan bu uzlaşmaya rağmen İngiliz Hükümeti'nin ayrıca İç Piyasalar Yasa Tasarısını kabul etmesi, AB tarafından uluslararası hukukun ihlali olarak değerlendirilmiştir. İngiliz Hükümeti, gümrük tarifeleri konusunda kendi bakanlıklarına Protokol'de belirlenen esaslardan farklı olarak birtakım yetkiler vermiştir. Dolayısıyla İngiliz Hükümeti'nin sınır kurallarını kendi çıkarlarına göre yeniden düzenlemeye çalışması taraflar arasında soruna oluşturmuştur (Edgington, 2022). Bu süreçte Belfast ile sağlanan ve AB hukuku ile desteklenen barış süreci tehlikeye girmiştir. Toplumsal, ekonomik ve siyasi meseleler birer güvenlik meselesine dönüşmüştür. Haklarını kaybetmeye başlayan insanlar, hükümete karşı tavır almaya başlamışlardır. Northern Ireland Life and Times'ın 2020 yılındaki anketine göre katılanların %63'ü Brexit'ten sonra birleşik bir İrlanda'nın daha olası olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir. Keza milliyetçi kimlik bildiren kişilerin sayısında da artış tespit edilmiştir (BBC, 2022; Pogatchnik, 2023). Nitekim bu tercihler, IRA'nın yeniden yükselişiyle doğru orantılıdır.

---

² Bkz. Aidan Stennett vd., Internal Market Act 2020 and the Protocol on Ireland/Northern Ireland, Research and Information Service Briefing Paper, Northern Ireland Assembly, 16 April 2020.

Brexit'le Kuzey İrlanda'da hayatta kalma sorunu ortaya çıkmış; ağırlıklı olarak işçi sınıfından oluşan yerel halk hayal kırıklığı ve geride kalma duygusu hissettiklerini bildirmeye başlamışlardır. Bu durum toplumun, hedef kitle olarak, güvenlikleştirmenin bir parçası haline geldiğini göstermektedir. Sınırlar sertleştirilmiş, kimlik sorunu başlamış ve Kuzey-Güney iş birliği zarar görmüştür. Brexit sonrası gelişmeler, toplumda marjinalleşmenin önünü açmıştır. Katoliklerin yanı sıra Protestanlar da İngiliz Hükümeti tercihlerine olan hoşnutsuzluklarını dile getirmeye başlamışlardır. Murphy, bu durumun çok sayıda tehlikeli ve bölücü gücü serbest bıraktığını ifade etmiştir. Ona göre, etno-politik veya etno-dini çatışma geçmişine sahip toplumlarda sınıf eşitsizliklerindeki büyüme, mezhepçi, ırkçı veya başka türlü tehlikeli biçimler alma riskine sahiptir (Murphy, 2018, ss. 92-93). Nitekim IRA, Kuzey İrlanda tarafından algılanan güvenlik tehditlerini yeniden örgütlenmede birer çıkış noktası olarak kullanmıştır. Bir başka ifadeyle Kuzey İrlanda toplumu tarafından güvenlikleştirilen sektörler (ekonomik, toplumsal, siyasi), IRA'nın "birleşik bir İrlanda" hedefiyle örtüşmüştür. Bu ise, IRA eylemlerinin yönünü ve sıklığını belirlemiştir.

AB tarafından yayınlanan Terörizm ve Trend Raporları'nda (Europol) 2017 ve 2023 yılları arasında gerçekleşen Kuzey İrlanda temelli terör eylemleri açıklanmıştır. Raporda, IRA'nın kendi içerisinde bölündüğü ve eylemlerin ise farklı örgütlerce gerçekleştirildiği belirtilmiştir. IRA'nın devamı olarak nitelendirilebilecek bu örgütler, rIRA (real/gerçek IRA), nIRA (new/yeni IRA), Uyuşturucuya Karşı Cumhuriyetçi Eylem (RAAD), CIRA (Continuity/Süreklilik IRA), Óglaigh na hÉireann (ONH) ve Arm Na Poblachta (ANP) şeklinde sıralanabilir. Söz konusu örgütlerin bazıları barış sürecinin başından beri vardır. Ancak gerekli desteği bulamadıkları için eylemleri sınırlı kalmıştır. Örneğin nIRA, Temmuz 2012'de kurulan milliyetçi militan bir terör örgütü olup, esasen, rIRA ve RAAD olmak üzere mevcut birkaç muhalif grubun birleşmesi sonucunda oluşmuştur. 1998 yılında barış sürecine karşı olarak PIRA'dan ayrılan kişiler tarafından kurulan rIRA, kendisini, "siyasi baskı grubu" olarak tanımlamaktadır. 2002-2005 yılları arasında, hapisanedeki üyelerinin silah bırakma çağrılarını uyararak, Kuzey İrlanda'da barışa yönelik şiddet içermeyen bir yaklaşım sürdüreceklerini açıklamışlardır (CISAC, 2019b). Nitekim 2001-2005 yılları arası Kuzey İrlanda temelli terör örgütlerinin silahsızlanma süreci olarak tanımlanmaktadır. Fakat 2016 yılında düzenlenen Brexit referandumu, bu örgütlerin yeniden bir araya gelmelerinde çıkış noktasını oluşturmuştur.

nIRA'nın 2016 yılındaki şiddet eylemleri bu durumun bir göstergesidir. nIRA, İrlanda tarihinde öne çıkan Paskalya Ayaklanmasının yüzüncü yılında (2016) "bitmemiş isyan" adı altında eylemler düzenlemiştir. Keza 2016 yılında Kuzey İrlanda'da bomba tehditlerinin sayısı %40 oranında artarken; 50'nin üzerinde bombalı saldırıya güvenlik güçleri müdahale etmiştir. Dolayısıyla AB'den ayrılma kararı, terör faaliyetlerini artırmıştır. Referandumun ardından İrlanda Cumhuriyeti ve Kuzey İrlanda arasında sert bir sınır yeniden tesis edilmiştir. Söz konusu sert sınır, İrlanda ve Kuzey İrlanda sınırına fiziksel bariyerlerin, korumaların ve güvenlik kameralarının konulması anlamına gelmektedir. Sorunlar sırasında da sert bir sınır bulunmaktaydı. Muhafız Katolik-milliyetçi gruplara göre bu durum hukuka aykırı olarak İrlanda'nın bölünmesi demektir. Bu nedenle nIRA bu sorundan yararlanarak, öncelikle Derry gibi sınır bölgelerindeki şehirlere odaklanan isyan kampanyası başlatmıştır. Örgüt, beş kişinin ölümüyle sonuçlanan 24'ten fazla cezai saldırı gerçekleştirmiştir. Nitekim nIRA bu dönemde, Kuzey İrlanda'da on yılı aşkın sürenin ardından en kötü isyan serisine de öncülük etmiştir. Temmuz 2018'de Derry şehrinde başlayan isyanlar, birçok yaralanma ve tutuklamayla sonuçlanmıştır. nIRA, 2019 yılında da aktif olmaya devam etmiştir. Bu süreçte genellikle sınır kasabalarını ve şehirlerini hedef almıştır (CISAC, 2019a; Franks, 2023). nIRA haricinde CIRA (Continuity IRA) da Brexit'in ardından faaliyetlerini artırmıştır.

CIRA, 1986'da Sinn Fein'den ayrılan kişilerin bir araya gelerek 1994'te kurdukları bir terör örgütüdür. Continuity (Süreklilik) ifadesi, IRA'nın İngilizleri Kuzey İrlanda'dan çıkarmaya yönelik esas amacını sürdürdüğü inancına vurgu yapmaktadır. Örgüt, rIRA ile iş birliği yapmaktadır. Faaliyetlerini ise daha çok Kuzey İrlanda'da yürütmektedir. 2016 yılının ardından ise ülke genelindeki faaliyetlerinde artış gözlemlenmiştir. Europol'ün belirttiğine göre 2016 yılında CIRA, nIRA ve ONH adlı terör örgütlerinin eylemleri "orta" düzeyden "önemli" düzeye geçmiştir. Buradaki önemli ifadesi, eylemlerin etkisinin artmasıyla ilgilidir. 2017 yılında toplamda 88 güvenlik olayının bu örgütlerce gerçekleştirildiği bildirilmiştir. 2018 ve 2019 yıllarını içeren raporlarda ise, Kuzey İrlanda'da bu grupların güvenliğe ciddi bir tehdit oluşturmaya devam ettikleri ifade edilmiş; 2020 raporunda Brexit'in etkisine de yer verilmiştir. Brexit'in nIRA ve CIRA'nın önceki operasyonel faaliyet seviyelerine dönmeye başladıkları üzerinde durulmuştur. Tüm dünyayı etkileyen COVID-19 salgınına rağmen bu örgütler, eski günlerine geri dönmeye başlamışlardır. Polis, ordu ve

hapishane memurları bu süreçte birincil hedefi oluşturmuştur. Diğer yandan toplumlar üzerinde kontrol sağlamak adına birtakım faaliyetlerde (gözdağı, korkutma vs.) bulunmuşlardır. 2021'den 2023 yılına kadar yayımlanan raporlarda da özellikle Derry ve Srabane gibi kentlerde gerçekleştirilen saldırılardan bahsedilmiştir. Polis saldırıları, protestolar, propaganda yapımı ve kaçırılma olayları raporlanmıştır. Üstelik bu süreçte IRA temelli örgütlerin destekleyicilerinin ve dolayısıyla katılımcılarının arttığı da bildirilmiştir. İspanya, Yunanistan ve Filistin'deki bazı gruplarla yakın bağların kurulduğu; ABD ve İrlanda Cumhuriyeti'ndeki destekçilerinden ise istihbarat ve silah sağladıkları da bu raporlarda yer almıştır (Europol, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023).³ Bunların yanı sıra 2022 yılında gerçekleştirilen genel seçimlerde Sinn Fein, Parlamento'daki sandalye çoğunluğunu elde etmiştir (Burton, 2022). Kuzey İrlanda'da yapılan son nüfus sayımında ise Katoliklerin yıllardan sonra ilk kez nicel olarak Protestanlardan fazla olduklarını ortaya çıkarmıştır (Carroll, 2022). Bu durum Birleşik Krallık'ın geleceği açısından oldukça endişe vericidir.

SONUÇ

İngiliz siyasi yaşamına son iki yüzyıldır hâkim olan İrlanda Sorununun günümüzde bitmesi beklenirken, Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılmasıyla yeniden canlanmıştır. Birleşik Krallık'ın aldığı karar, İrlanda adasının Kuzey'i ve Güney'ini çeşitli şekillerde etkilemiştir. İrlanda sınırının geri dönüşü, kimliklerin yeniden tanımlanmasına yol açmıştır. Vatandaşlık konusu, Kuzey İrlanda'da yaşayanlar için bir güvenlik meselesine dönüşmüştür. Brexit sonrası yapılan çalışmalarda Kuzey İrlanda nüfusunun yaklaşık %19'unun pasaportunun olmadığı ortaya çıkmıştır (de Mars & vd., 2018, s. 57). Brexit'e kadar, toplumda AB vatandaşı, İngiliz veya İrlandalı olmaya yönelik keskin bir ayırım bulunmamaktaydı. Üstelik çalışmada da belirtildiği gibi Belfast Anlaşması, Kuzey İrlanda halkına İrlanda ve Birleşik Krallık vatandaşlığına veya her ikisine sahip olma seçeneği sunmuştur. Nitekim Brexit öncesinde halkın çoğunluğu hem İrlanda hem de Birleşik Krallık pasaportuna sahipti. Brexit, bu durumu ortadan kaldırmıştır. Diğer bir ifadeyle, Belfast Anlaşması'nın sağladığı bazı haklar ortadan kalkmıştır. İrlanda adası üzerinde AB ve Birleşik Krallık'ın ortak otoritesinin varlığı da bu süreçte son bulmuştur. Kuzey İrlanda'nın, AB siyasi kurumlarına, yardım programlarına ve yasal düzenlemelerine erişimi engellenmiştir. Bu

---

³ Söz konusu raporlar Europol'un resmî sitesinde yıllara ayrılarak açıklanmıştır.

çerçeve de AB üyeliği ve Belfast Anlaşması'yla her iki dünyanın en iyi hali, Brexit'le sona ermiştir. Çalışmada da bahsedildiği üzere sert bir sınırın çizilmesi, ekonomiden kültürel etkileşime kadar birçok konunun güvenlikleştirilmesine yol açmıştır. Özellikle Kuzey ve Güney'in ekonomik, kültürel, toplumsal ve siyasi anlamda iç içe geçmiş yapısı ile coğrafi konumu düşünöldüğünde, IRA'nın yeniden yükseliş kaçınılmaz olmuştur.

İngiliz Hükümeti, 2016 yılında AB'nin sert sınır anlayışını kabul ettikten sonra, Kuzey İrlanda halkı için alternatif yolları geliştirmeyi başaramamıştır. Bu durum, siyasi belirsizliğin, endişenin ve hoşnutsuzluğun toplumda artmasına neden olmuştur. Tarihsel olarak var olan Katolik-milliyetçi ve Protestan-sendikacı ayrıma geri dönmüştür. Çünkü Brexit kararı, Kuzey İrlanda'daki Protestan-sendikacı kesim ve DUP tarafından desteklenmiştir. Keza İngiliz Hükümeti yönetiminde yer alan Muhafazakâr Parti ile DUP arasındaki ilişkiler de bu süreçte olumlu yönde ilerlemiştir. Söz konusu durum, Kuzey İrlanda milliyetçilerini endişelendirmiş ve birçoğunun Brexit'e karşı tavır almalarını sağlamıştır. Dolayısıyla taraflar arasında Belfast Anlaşması ile dinmiş siyasi gerilim, tekrar ortaya çıkmıştır. Brexit yanlıları, kararın Birleşik Krallık'ın geleceği açısından gerekli olduğunu savunurken; Brexit karşıtları, 'halkın iradesinin' engellendiğini ileri sürmüştür. Söz konusu fikir çatışmasının yanı sıra, Kuzey İrlanda nüfusunun çoğunluğunu artık Katolikler oluşturmaktadır. Öte yandan Sinn Fein, Parlamentoda çoğunluğu elde etmiştir. Bu durum, Kuzey İrlanda için tarihsel bir başarı olarak adlandırılabilir. Kuzey İrlanda Sorununun başlangıcına gidildiğinde İngiliz Hükümeti'nin, Protestanları İrlanda'daki Katolik halka nicel ve siyasi üstünlük sağlamaları adına bölgenin kuzeyine yerleştirdiği hatırlanacaktır. Bu nedenle günümüzde Katolik kesimin fazla oluşu, Birleşik Krallık'ın geleceği açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle Brexit'in güvenlikleştirdiği, ekonomik, toplumsal ve siyasi sorunlar baz alındığında IRA'nın birleşik İrlanda hedefine ulaşmasında kitleleri etkilemesi muhtemeldir. Nitekim çalışmada da paylaşılan veriler, IRA'nın aldığı desteğin arttığını göstermektedir. Bu desteği belirleyen meseleler ise bu çalışmada güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde ele alınmıştır. Buna göre çalışmada öncelikle göç, mülteciler, finans ve entegrasyon gibi konuların İngiliz Hükümeti tarafından güvenlikleştirilmiş meseleler oldukları belirtilmiştir. Ancak ironik bir şekilde Brexit, İngiliz Hükümeti'nin beklentileri dışında sonuçlanmıştır. Kuzey İrlanda için Brexit kararı, referandum ve sert bir sınırın oluşturulması,

burada güvenlikleştirilen sektörlerin belirleyicisi olmuştur. Bu sektörler ve referans nesnelere ise, ekonomik (gümrük, sınır karakolları, ticari faaliyetler vs.), toplumsal (kimlik, kültür, etkileşim) ve siyasi (Katolik-milliyetçi-Protestan-sendikacı) konular çerçevesinde gelişmiştir. Keza göç, nüfus değişimi, seçimler, seyahat gibi konuların da destekleyici faktörler oldukları çalışmada belirtilmiştir. Brexit doğrultusunda bütün bu gelişmeler, yeniden radikalleşen bir toplum ortaya çıkarmış ve IRA, kendi içerisindeki yeni örgütlenmelerle, terör faaliyetlerini sürdürmek adına toplumda güvenlikleştirilen bu meselelerden yararlanmışır. Günümüzde de varlığını koruması ve giderek güçlenmesi söz konusudur.

KAYNAKÇA

- Akça, M. (2014, Ocak-Şubat). Terörizmin Kendine Özgü (SUI GENERIS) Niteliği: Kavramı Tanımlamada Metodoloji Sorunu. *İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 88*, s. 15-63
- Atkinson, A. (2022). Brexit Has Made UK Less Open and Competitive, Study Finds. *Bloomberg*, https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-06-21/brexit-has-made-uk-less-open-and-competitive-study-finds?utm_medium=cpc_search&utm_campaign=NB_ENG_DSAXX_DSAXXXXXXXXXXX_EVG_XXXX_XXX_Y0469_EN_EN_X_BLOM_GO_SE_XXX_XXXXXXXXXX&gclid=EAlaIQobChMlr-m. (Erişim Tarihi: 09.12.2023)
- Baldwin, D. (1997). The Concept of Security. *Review of International Studies*, 23, 5-26.
- Balkır, C. (2021). Brexit: Ekonomik Çözülme veya Yeniden Dirilişin İlk Adımı. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt 20, Özel Sayı*, 209-243.
- Baysal, B., & Lüleci, Ç. (2015). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi. *Güvenlik Stratejileri, Cilt 11, Sayı 22*, 61-96.
- BBC. (2017). Essential to avoid hard border, says Irish minister Flanagan. <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-39522086>. (Erişim Tarihi: 10.04.2023)
- BBC. (2021). EU referendum: The Result in Maps and Charts. <https://www.bbc.com/news/uk-politics-36616028>. (Erişim Tarihi: 10.04.2023)

- BBC. (2022). Nearly half want NI to remain part of UK, survey suggests. <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-61586523>. (Erişim Tarihi: 10.04.2023)
- Birdişli, F. (2011). Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 31*, 149-169.
- Boemcken, M. v., & Schetter, C. (2016). Security What Is It? What Does It Do? *Think Piece 09 Reflection Group*, 1-5.
- Borsuk, İ. (2016). From War to Peace: Northern Ireland Conflict and the Peace Process. *Uluslararası İlişkiler Dergisi, Vol. 13, No. 50*, 41-57.
- Burton, M. (2022). Northern Ireland Assembly Elections: 2022. *UK Parliament*, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9549/>. (Erişim Tarihi: 12.12.2023)
- Buzan, B. (2015). *İnsanlar, Devletler ve Korku*. çev. Emre Çıtak, İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi.
- Buzan, B., & Hansen, L. (2007). *International Security: Volume I*. London: SAGE Publications.
- Buzan, B., & Hansen, L. (2009). *The Evolution of International Security Studies*. Cambridge, UK: Cambridge Un. Press.
- Buzan, B., & vd. (1998). *Security A New Framework for Analysis*. London: Lynne Rienner.
- Campos, N. F., & vd. (2014). Economic Growth and Political Integration: Estimating the Benefits from Membership in the European Union Using the Synthetic Counterfactuals Method. *IZA DP No. 8162*, 1-37.
- Carroll, R. (2022). Catholics outnumber Protestants in Northern Ireland for first time. *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/world/2022/sep/22/catholics-outnumber-protestants-northern-ireland-census>. (Erişim Tarihi: 11.12.2023)
- CISAC. (2019a). New Irish Republican Army. *Stanford-Center of International Security and Cooperation*, https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/new-irish-republican-army#text_block_18305. (Erişim Tarihi: 08.12.2023)
- CISAC. (2019b). Real Irish Republican Army. *Stanford, Center of International Security and Cooperation*, https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/real-irish-republican-army#text_block_18251. (Erişim Tarihi: 08.12.2023)

- Connor, W. (1972). Nation-building or nation-destroying? *World Politics*. 24, 319-355.
- Considerere-Charon, M.-C. (2021). Brexit and the Irish Question. *Fondation Robert Schuman-European issues N°583* , 1-8.
- Cowell-Meyers, K., & Arthur, P. (2023). Irish Republican Army. *Britannica*, <https://www.britannica.com/topic/Irish-Republican-Army>. (Erişim Tarihi: 02.12.2023)
- Durney, J. (2004). *The Volunteer: Uniforms, Weapons and History of the Irish Republican Army 1912-1997*. Ireland: Gaul House.
- Edgington, T. (2022). Brexit: What is the Northern Ireland Protocol? <https://www.bbc.com/news/explainers-53724381>. (Erişim Tarihi: 17.04.2023)
- Eminoğlu, A., & Kalyoncu, Ş. (2021). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi. A. Eminoğlu, & M. Ülgül içinde, *Uluslararası Güvenliğe Giriş* (s. 327-352). Ankara: Nobel .
- Europol. (2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023). EU Terrorism Situation & Trend Report . <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/tesat-report>. (13.12.2023)
- Franks, J. (2023). What is the New IRA? What the group has done and where it sits in the IRA's history. <https://news.sky.com/story/what-is-the-new-ira-what-the-group-has-done-and-where-it-sits-in-the-iras-history-12817687>. (Erişim Tarihi: 11.12.2023)
- Government, H. (2022). The Benefits of Brexit: How the UK is Taking Advantage of Leaving the EU . https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1054643/benefits-of-brexit.pdf, 3-101. (Erişim Tarihi: 21.11.2023)
- Hadhmaill, F. Ó. (2019). The Easter Rising (1916) in Ireland and its Historical Context: The Campaign for an Irish Democracy. *The Palgrave Encyclopedia of Imperialism and Anti-Imperialism*, 1-41.
- Halpin, Pdraic. New IRA says Brexit has provided it with opportunity: Sunday Times. <https://www.reuters.com/article/idUSKCNIS4076/>, 2019. (Erişim Tarihi: 06.01.2024)
- Jia, Y. (2021). Explaining Brexit, Post-Brexit Foreign Strategies of the UK and the UK-EU Relations. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, Volume 638*, 40-44.

- Kolodziej, E. A. (2005). *Security and International and Relations*. Cambridge: Cambridge University Pres.
- La Moncloa. (2021). Brexit. (Erişim Tarihi: 10.12.2023) <https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/brexit/AboutBrexit/Paginas/index.aspx>.
- McCrudden, C. (2017). The Good Friday Agreement, Brexit and Rights. *A Royal Irish Academy – British Academy Brexit Policy Discussion Paper*, 1-15.
- McDonnell, F. (2020). Northern farmers ask Johnson for £300m to replace CAP payments. <https://www.irishtimes.com/business/agribusiness-and-food/northern-farmers-ask-johnson-for-300m-to-replace-cap-payments-1.4157937>. (Erişim Tarihi: 12.12.2023)
- Metkin, K., & Çemrek, M. (2013). Kuzey İrlanda: Bitmeyen Bir Barış Hikayesi. N. Akyeşilmen içinde, *Barışı Konuşmak: Teori ve Pratikte Çatışma Yönetimi* (s. 277-294). Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Murphy, M. C. (2018). *Europe and Northern Ireland's Future: Negotiating Brexit's Unique Case*. Exeter, UK: Agenda Publishin.
- O'Brennan, John. Stuck between the EU'rock'and UK'hard place'? NorthernIreland as a liminal space after Brexit. *Space and Polity, Vol. 27, No. 1*, <https://doi.org/10.1080/13562576.2023.2260157>, 2023: 133–151.
- Pogatchnik, S. (2023). A united Ireland looks more likely thanks to Brexit, new study finds. <https://www.politico.eu/article/united-ireland-look-more-likely-brexit-study-uk-belfast/>. (Erişim Tarihi: 08.12.2023)
- Rankin, Jennifer. David Cameron's EU deal: what he wanted and what he got. <https://www.theguardian.com/world/2016/feb/19/camerons-eu-deal-what-he-wanted-and-what-he-got>, 2016. (Erişim Tarihi: 06.01.2024)
- Sargeant, J., & vd. (2020). *Implementing Brexit The Northern Ireland Protocol*. UK: Institute for Government.
- Semchuk, Z., & Petryk, I. (2019). Brexit: Causes and Consequences. *European Science Economy*, 51-56.
- Smith, A. D. (2002). Dating the Nation. D. Conversi içinde, *Ethnonationalism in the Contemporary World : Walker Connor and the Study of Nationalism* (s. 53-69). New York: Routledge Advances in International Relations and Politics ; 21.
- Stepanova, E. (2008). *Terrorism in Asymmetrical Conflict: Ideological and Structural Aspects*. Solna, Sweden: SIPRI Publications.

- Stepka, M. (2022). *Identifying Security Logics in the EU Policy Discourse: The "Migration Crisis" and the EU*. Switzerland: Springer.
- Sundby, Alex. Brexit result shocks some voters who wanted U.K. to leave European Union. <https://www.cbsnews.com/news/brexit-result-shocks-voters-uk-leave-european-union/>, 2016. (Erişim Tarihi: 06.01.2024)
- The National Archives. (tarih yok). *From Conflict to Peace - The Belfast (Good Friday) Agreement - 25 Years On*. <https://cdn.nationalarchives.gov.uk/documents/education/bgfa25-historical-background.pdf>. (07.12.2023)
- Tonge, J. (2017). The Impact and Consequences of Brexit for Northern Ireland . *European Parliament, Briefing*, 1-12.
- Ünsal, A. (2005). Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi. Ö. Solok içinde, *Şiddet* (s. 29-36). İstanbul: COGİTO Dergisi, YKY Yayınları.
- Walker, B. M. (2012). *A Political History of the Two Irelands: From Partition to Peace*. UK: Palgrave Macmillan.
- Wolfers, A. (1952). "National Security" as an Ambiguous Symbol . *Political Science Quarterly*, Vol. 67, No. 4 , 481-502.
- Ziady, H. (2023). The UK economy still can't cope with the consequences of Brexit. *CNN*, <https://edition.cnn.com/2023/08/29/economy/uk-food-imports-safety-brexit/index.html>. (Erişim Tarihi: 07.12.2023)